

Załącznik

do Uchwały Nr V/33/2024

Rady Gminy Grabica

z dnia 12 sierpnia 2024 roku

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE GRABICA
NA LATA 2024 - 2026**

Grabica 2024 r.

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	2
I. WPROWADZENIE.....	3
II. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	5
III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	6
IV. CHARAKTERYSTYKA GMINY GRABICA	7
V. ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE GRABICA	8
POMOC SPOŁECZNA	8
PROBLEM UZALEŻNIEŃ WŚRÓD RODZIN	14
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	14
PROBLEM PRZEMOCY WSRÓD RODZIN	17
VI. CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU.....	20
VII. ADRESACI PROGRAMU	25
VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	25
IX. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU.....	25
X. BIBLIOGRAFIA	27
XI. SPIS WYKRESÓW I TABEL	28
SPIS WYKRESÓW	28
SPIS TABEL.....	28

WYKAZ SKRÓTÓW

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

NK – procedura „Niebieskie Karty”

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – podmioty ekonomii społecznej

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

I. WPROWADZENIE

Rodzina stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (z wyjątkiem porzucenia, rozvodu)¹.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania. Zmienił się model rodziny, zmalała jej liczebność, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa, funkcjonują także alternatywne formy życia rodzinnego.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy: zmianę pozycji i ról małżonków, zmianę pozycji dziecka w rodzinie, proces autonomizacji jednostki³.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spistość, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne. Przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa

¹ Kawula S., Brągiel J., Janke A., Pedagogika rodziny, Toruń 1999, s. 49.

² Cudak S., Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

³ Żebrowski J., Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s. 23.

spowodowały wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

Niemniej, pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym, tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym, migracje oraz problemy na poziomie ponadlokalnym i lokalnym, tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców oraz przemoc domową. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane, nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na rodziców.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Powinno ono być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny przy jej aktywnym zaangażowaniu, uwzględniając zasadę pomocniczości.

II. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2024 poz. 177) nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Ustawa dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Kolejna tabela przybliży ten podział.

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
• Profilaktyka - wspieranie rodziny, • asystent rodziny, • placówki wsparcia dziennego, • rodziny wspierające, • inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny.	• Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna, • usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, • adopcja.	• Ośrodek adopcyjny, • regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, • Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny.
	• Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, • placówki opiekuńczo-wychowawcze, • usamodzielnianie, • organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator), • rodziny pomocowe.	

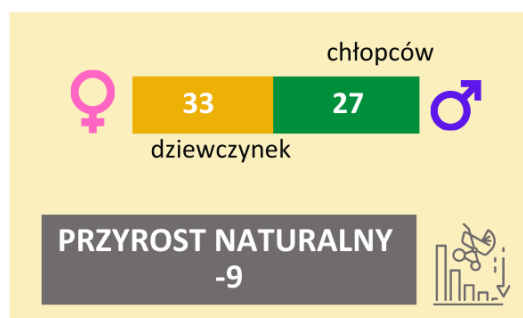
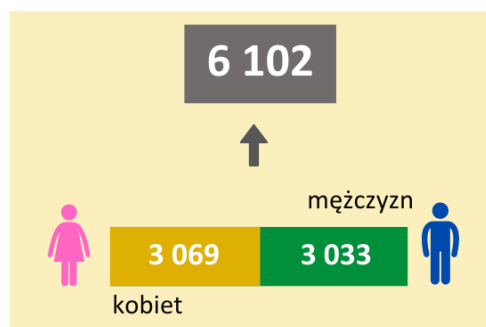
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Zapisy Programu Wspierania Rodziny w Gminie Grabica na lata 2024-2026 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

IV. CHARAKTERYSTYKA GMINY GRABICA

KULTURA I SPORT

- Gminne Centrum Kultury w Grabicy
- Gminna Biblioteka Publiczna
- Zespół Ludowy GRABICZANIE
- Młodzieżowa Orkiestra Dęta
- ULKS BRZOZANIN
- UMKS GRABKA GRABIC
- MLKS OLIPMIX
- Grupa folklorystyczna CHOBERKI

OŚWIATA I WYCHOWANIE

- Gminne Przedszkole i Żłobek im. Misia Uszatka w Grabicy
- Szkoła Podstawowa im. Janiny Porazińskiej w Boryszowie
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Brzozie
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Woli Kamockiej
- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Szydłowie
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Władysława Stanisława Reymonta w Szydłowie

POMOC SPOŁĘCZNA

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabicy,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny

*Dane statystyczne umieszczone na grafice pochodzą z 2023 roku (BDL GUS oraz dane z Gminy)

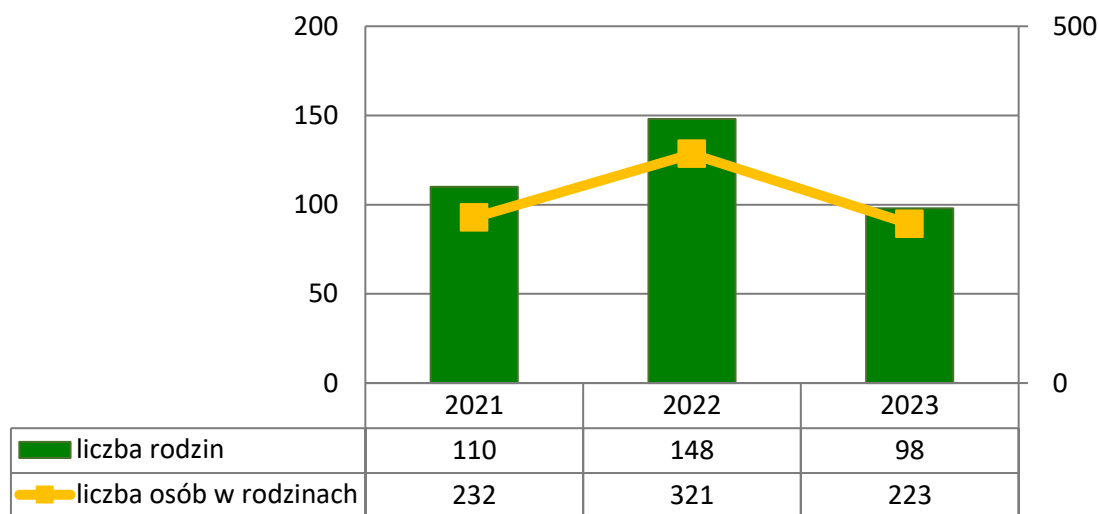
V. ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE GRABICA

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości⁴.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Grabica jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2023 roku ze wsparcia Ośrodka skorzystały 223 osoby z 98 rodzin. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin, którym udzielono pomocy w Gminie oraz liczba osób w rodzinach uległa wahaniom. Szczegółowe dane w tym obszarze przedstawia wykres poniżej.

Wykres 1. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W 2023 roku przyznano łącznie 442 świadczenia rodzinom bez dzieci, 238 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 617 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 847 świadczeń rodzinom z trójką dzieci, 1 469 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci, a także 133 świadczenia innym typom rodzin. Należy zauważyć, że rodziny w większości korzystały ze świadczeń niepieniężnych. Szczegółowe dane w tym zakresie w omawianym roku przedstawia kolejna tabela.

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).

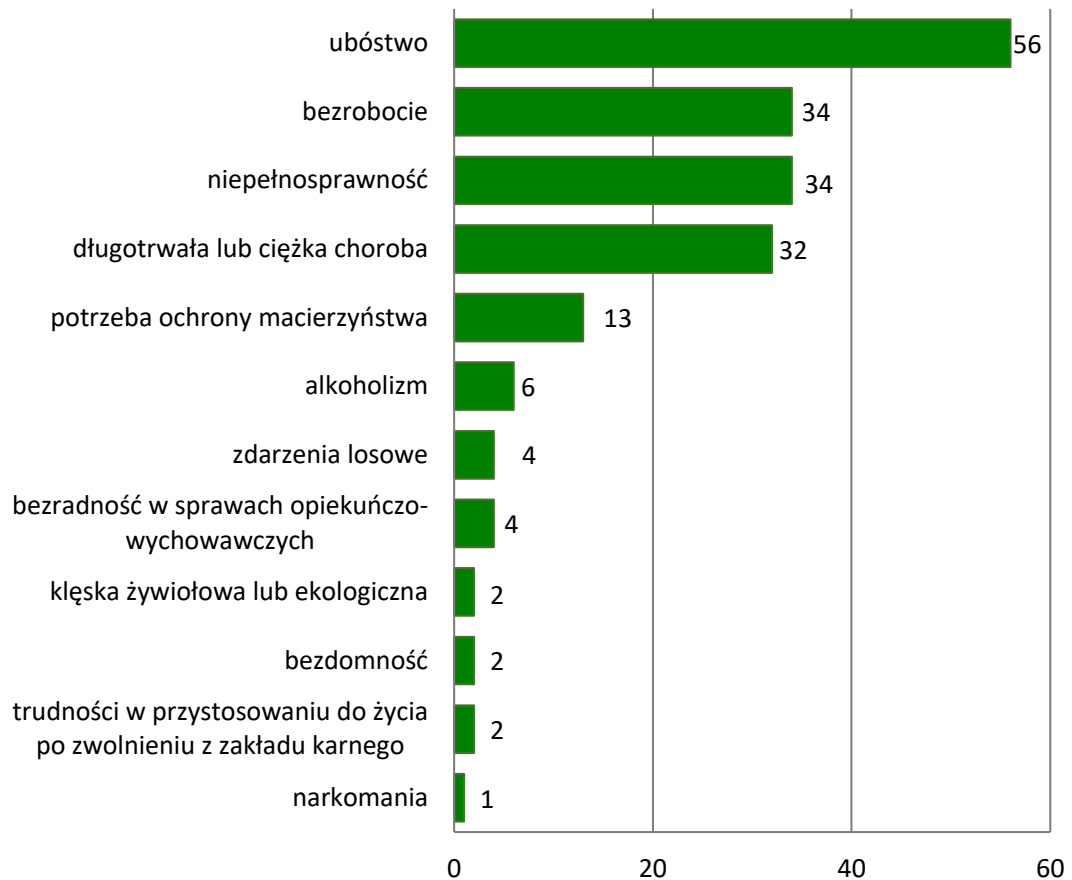
Tabela 2. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2023 roku

typ rodziny	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
bez dzieci	0	442	442
jedno dziecko	200	38	238
dwoje dzieci	610	7	617
troje dzieci	841	6	847
czworo i więcej dzieci	1 467	2	1 469
inne	115	18	133

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W 2023 roku w gminie Grabica najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej były kolejno: ubóstwo (56 rodzin), bezrobocie i niepełnosprawność (po 34 rodziny) długotrwała lub ciężka choroba (32 rodziny), a także potrzeba ochrony macierzyństwa (13 rodzin). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

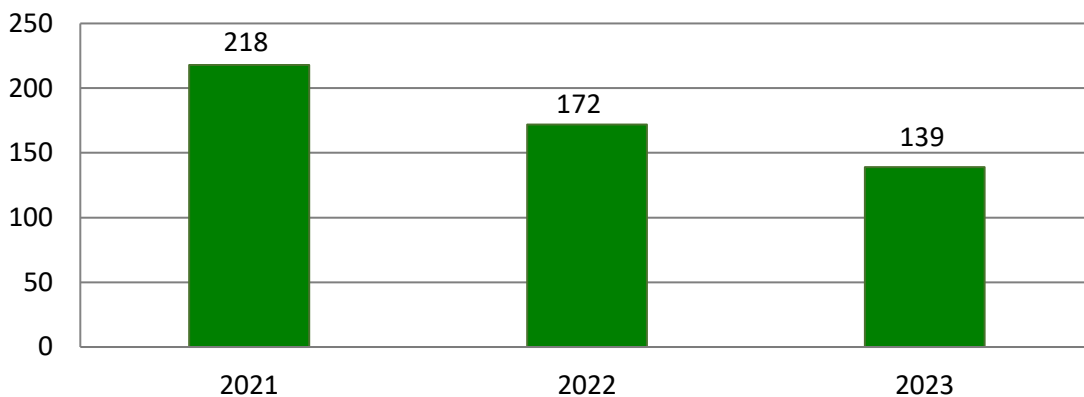
Wykres 2. Powody udzielania świadczeń w 2023 roku według liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2021-2023. W analizowanym okresie dostrzegalna jest tendencja spadkowa w zakresie średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z poszczególnych typów świadczeń. W 2023 roku korzystało z nich średnio 139 rodzin, czyli o 19,2% mniej niż w roku poprzednim oraz o 36,2% mniej niż w roku 2021.

Wykres 3. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Dla rodzin wielodzietnych z terenu gminy Grabica oferowane jest również wsparcie w postaci Karty Dużej Rodziny, która stanowi system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+, zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia). W 2023 roku w gminie Grabica z KDR korzystały 64 osoby⁵.

Według ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, maksymalna liczba rodzin z którymi pracuje asystent rodzin nie może przekroczyć 15. W 2023 roku w GOPS zatrudniony był 1 asystent rodziny, a z jego usług skorzystało 8 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, co ukazuje, iż liczba rodzin, z którymi pracował asystent rodziny na przestrzeni analizowanych

⁵ Raport o stanie gminy Grabica za rok 2023.

lat wzrosła, natomiast liczba asystentów rodziny utrzymywała się na stałym poziomie. Szczegółowe dane zostały przedstawione w tabeli nr 3.

Tabela 3. Dane dotyczące asystentury rodziny w gminie Grabica na przestrzeni lat 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny	5	6	8
liczba asystentów rodziny w Gminie	1	1	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

W analizowanym okresie w gminie Grabica nie funkcjonowały rodziny wspierające, to znaczy takie, których zadaniem jest udzielanie pomocy rodzinie w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych, m.in. poprzez udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

Istotnym zasobem w zakresie wsparcia rodzin, szczególnie tych, które mierzą się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, są placówki wsparcia dziennego, nazywane także świetlicami środowiskowymi. W zasobach Gminy nie znajduje się taka placówka, jednak jak wskazuje Raport o stanie gminy Grabica z 2023 roku, jednym z planowanych działań w przyszłości jest utworzenie takiej placówki.

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2023 z omawianych świadczeń skorzystało 10 osób z 9 rodzin, a na ten cel przeznaczono 53 939 zł. W 2023 roku w stosunku do lat 2021-2022 odnotowano spadek w zakresie liczby osób i rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego. Kwota przeznaczona na ten cel na przestrzeni analizowanych lat również uległa spadkowi. Szczegółowe dane w tym zakresie zostały przedstawione w poniższej tabeli.

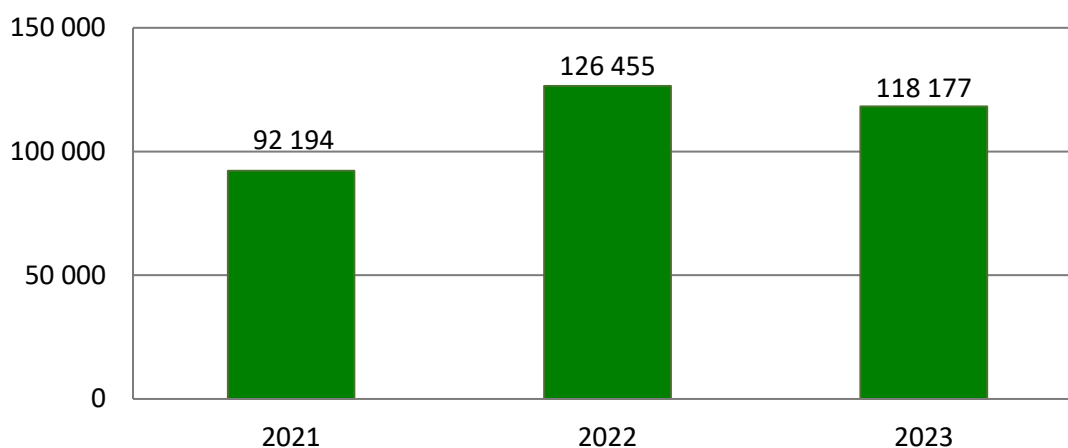
Tabela 4. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób	15	14	10
liczba rodzin	12	11	9
kwota świadczeń (zł)	71 015	70 760	53 939

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabicy ponosi także wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat kwota świadczeń przeznaczonych na zabezpieczenie pobytu dzieci z terenu gminy Grabica w pieczy zastępczej, uległa wahaniom – w 2023 roku względem 2021 roku zwiększyła się o 28,2%, natomiast w porównaniu do 2022 roku zmalała o 6,5%.

Wykres 4. Odpłatność za pobyt dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 i 2023

Wsparcie rodzin przeżywających trudności o charakterze materialnym odbywa się w gminie Grabica, także poprzez realizację rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”, który ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia w społeczeństwie, w szczególności wśród dzieci i uczniów, osób znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, ale także wymagających wsparcia w życiu codziennym, tj. osób starszych, samotnych i z niepełnosprawnościami, czy też zmagających się z chorobą lub innymi problemami ograniczającymi niezależne życie.

Program obejmuje trzy moduły, w ramach których gminy zostają dysponentami środków rządowych i pośredniczą w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Wsparcie żywnościowe realizowane jest poprzez wydawanie posiłków w stołówkach lub dowożenie ich osobom dorosłym, w tym niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie mają możliwości samodzielnego przygotowania dla siebie gorącego posiłku.

Na przestrzeni omawianych lat liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych w ramach rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” ulegała niewielkim wahaniom, natomiast liczba osób, które skorzystały ze świadczeń pieniężnych zmniejszyła się. W 2023 roku w ramach Programu pomocą pieniężną objęto łącznie 13 osób, a na ten cel przeznaczono 3 950 zł. Pomoc w formie posiłku została udzielona z kolei 62 mieszkańcom na łączną kwotę 32 527 zł. Należy mieć na uwadze, że beneficjentami działań podejmowanych w ramach rządowego programu dożywiania są w szczególności dzieci i młodzież do 18 roku życia, a pomoc w formie posiłków świadczona jest m.in. w ramach działalności stołówek szkolnych. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy oraz świadczenie niepieniężne w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” oraz kwota świadczeń w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021		2022		2023	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
posiłek	41	26 322	57	42 900	62	32 527
forma pieniężna	25	6 800	7	2 150	13	3 950

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 i 2023 rok

Na przestrzeni omawianych lat liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych w ramach rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” ulegała niewielkim wahaniom, natomiast liczba osób, które skorzystały ze świadczeń pieniężnych zmniejszyła się. W 2023 roku w ramach Programu pomocą pieniężną objęto łącznie 13 osób, a na ten cel przeznaczono 3 950 zł. Pomoc w formie posiłku została udzielona z kolei 62 mieszkańcom na łączną kwotę 32 527 zł. Należy mieć na uwadze, że beneficjentami działań podejmowanych w ramach rządowego programu dożywiania są w szczególności dzieci i młodzież do 18 roku życia, a pomoc w formie posiłków świadczona jest m.in. w ramach działalności stołówek szkolnych. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Jak wskazują dane pozyskane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim liczba rodzin z gminy Grabica, które zostały w analizowanych latach objęte nadzorem kuratora wykazywała wahania. W ostatnim roku sprawozdawczym było to 16 rodzin, przy czym 9 z nich objęto nadzorem kuratora w zakresie

opiekuńczo-wychowawczym, natomiast 7 rodzin – nadzorem kuratora w sprawach karnych nieletnich. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba rodzin objętych opieką kuratora w latach 2021-2023

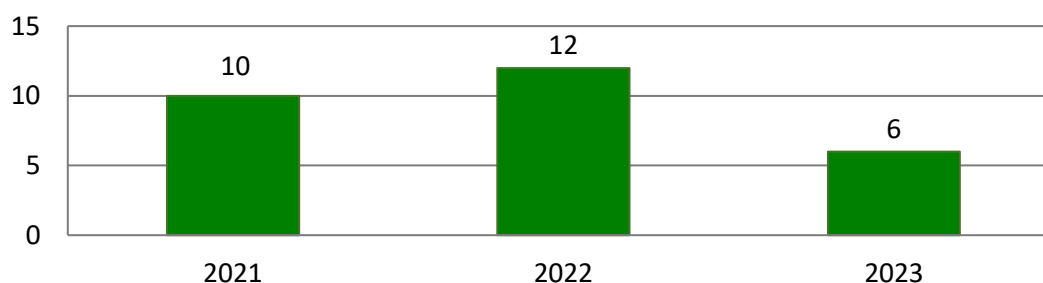
wyszczególnienie	2021	2022	2023
W zakresie opiekuńczo-wychowawczym	10	8	9
W sprawach karnych nieletnich	7	6	7
razem	17	14	16

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodzin w Gminie Grabica za lata 2021-2023

PROBLEM UZALEŻNIEŃ WŚRÓD RODZIN

W 2023 roku z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabicy z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 6 rodzin. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom. W 2023 roku ogólna liczba rodzin objętych pomocą GOPS wyniosła 98, co oznacza, że rodziny zmagające się z problemem alkoholowym stanowiły 6,1% ogółu. Biorąc pod uwagę analizowane lata, jedynie w 2023 roku 1 rodzina korzystała z pomocy społecznej z powodu narkomanii.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w gminie Grabica na przestrzeni lat 2021-2023

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021-2023

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grabicy, powołana przez Wójta do wykonywania zadań Gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151). Według stanu na koniec 2023 roku Komisja liczyła 6 członków.

Dane dotyczące działań GKRPA, podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2021-2023 przedstawia kolejna tabela. Członkowie GKRPA w 2023 roku przeprowadzili rozmowy z 25 osobami uzależnionymi od alkoholu – w stosunku do roku 2021 ich liczba wzrosła. Liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy w 2023 roku wyniosła 23, jest to znaczący wzrost od roku 2021, kiedy to rozmawiano z 3 członkami rodzin osób z problemem alkoholowym. Na przestrzeni analizowanych lat nie wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec żadnej uzależnionej osoby.

Tabela 6. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Grabica wobec osób uzależnionych w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	20	22	25
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	3	4	23
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 i 2023 rok

Na terenie Gminy osoby doświadczające sytuacji kryzysowych mogły w latach 2021-2023 uzyskać pomoc i wsparcie w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym. W 2023 roku PIK czynny był średnio przez 8 godzin w miesiącu, a poradnictwo w nim było świadczone przez instruktora terapii uzależnień. W omawianym roku udzielono 170 porad 12 osobom z problemem alkoholowym i 116 porad 9 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Na przestrzeni lat 2021-2023 można zauważyć wahania liczby osób uzależnionych jak i członków ich rodzin, którzy zgłosili się do Punktu. Szczegółowe dane zawarte są w kolejnej tabeli.

Tabela 7. Liczba osób z problemem alkoholowym oraz dorosłych członków rodzin osoby z problemem alkoholowym, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2022
osoby z problemem alkoholowym	13	11	12
liczba porad udzielonych osobom z problemem alkoholowym	163	163	170
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	9	11	9
liczba porad udzielonych dorosłym członkom rodziny	40	163	116

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 i 2023 rok

W 2022 roku na terenie Gminy realizowano programy rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii (obecnie Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom), Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Realizowano wówczas Program pn. „Poruszające bajki o emocjach”, w którym uczestniczyło 200 uczniów oraz 20 nauczycieli/wychowawców. W latach 2021 i 2023 nie realizowano programów rekomendowanych.

W latach 2021-2022 organizowano również inne pogramy profilaktyczne wykraczające poza katalog programów rekomendowanych. Były to programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej, w których uczestniczyło po 550 uczniów, z kolei w 2021 roku w programach udział wzięło dodatkowo 8 wychowawców/nauczycieli.

Ponadto w latach 2022-2023 prowadzono działania nie będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi. W 2022 roku były to spektakle zreszające 100 uczestników, festyny i inne imprezy plenerowe, w których udział wzięło 500 osób oraz konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.) dla 100 uczestników. W 2023 roku natomiast zorganizowano jednorazowe prelekcje, pogadanki prowadzone przez funkcjonariuszy służb mundurowych (np. policja, straż miejska), spektakle oraz festyny i inne imprezy plenerowe (bez pozalekcyjnych zajęć sportowych). W omawianym roku odbyły się także warsztaty profilaktyczne pn. „Rymcerze” dla 150 uczniów klas VII-VIII oraz 20 nauczycieli/

wychowawców, a także warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas IV-VI, w których uczestniczyło 200 osób i 20 nauczycieli/wychowawców⁶.

PROBLEM PRZEMOCY WSRÓD RODZIN

Na przestrzeni analizowanych lat żadna z rodzin nie korzystała z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabicy z powodu przemocy⁷.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za rozwiązywanie problemów dotyczących zjawiska przemocy jest Zespół Interdyscyplinarny. Jak wynika z danych, liczba spotkań ZI z roku na rok malała i w 2023 roku wyniosła 4. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane były grupy robocze (obecnie grupy diagnostyczno-pomocowe). W ciągu omawianych lat liczba spotkań grup uległa spadkowi. W latach 2021-2022 grupy robocze spotkały się po 6 razy, natomiast w 2023 roku odbyło się 5 spotkań grup.

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	6	5	4
liczba spotkań grup roboczych	6	6	5

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021-2023 r.

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą domową odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby nią dotkniętej. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności

⁶ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 i 2023 rok.

⁷ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021-2023.

służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

W latach 2021-2023 zauważalny jest spadek liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. W 2021 roku było to 8 procedur NK, w 2022 roku – 5 procedur, natomiast w 2023 roku wszczęto 2 procedury NK.

Tabela 8. Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty" w latach 2021-2023

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021-2023 r.

Mieszkańcy Gminy, których dotyczyła przemoc domowa, mogli w analizowanych latach skorzystać z poradnictwa udzielanego w ramach funkcjonującego Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego. W 2023 roku z pomocy PIK nie skorzystała żadna osoba doznająca przemocy, z kolei w latach poprzednich z takiej formy pomocy skorzystały po 2 osoby, które dotknęła przemoc. W analizowanych latach z poradnictwa PIK skorzystały także po 2 osoby stosujące przemoc, w latach 2021-2023 udzielono im po 24 porady, a w 2023 roku – 34 porady. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 11. Liczba osób oraz udzielonych im porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2021-2023

wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba osób doznających przemocy	2	2	0
liczba udzielonych porad osobom doznającym przemocy	24	24	0
Liczba osób stosujących przemoc	2	2	2
Liczba udzielonych porad osobom stosującym przemoc	24	24	34

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 i 2023 rok

Działalność z zakresu przeciwdziałania występowaniu przemocy domowej jest prowadzona także przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na przestrzeni analizowanych lat 2021-2023 GKRPA w Grabicy nie prowadziła rozmów z osobami doznającymi lub stosującymi przemoc. W żadnym z analizowanych lat nie przeprowadzano także rozmów ze świadkami przemocy⁸.

⁸ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 i 2023 rok.

VI. CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Głównym celem Programu jest zapewnienie sprawnego systemu pomocy wobec rodzin zamieszkujących gminę Grabica, uwzględniając szczególnie rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Cele operacyjne Programu obejmują:

1. Zapewnienie wieloaspektowego wsparcia rodzinom przejawiającym trudności z wypełnianiem swoich podstawowych funkcji.
2. Usprawnienie kompetencji rodzicielskich.
3. Wsparcie potrzeb dzieci i młodzieży oraz zapewnienie im równych szans rozwoju.
4. Zwiększenie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wsparcia dla rodzin.

Cele operacyjne Programu zostały opracowane na podstawie zidentyfikowanych problemów i zostały im przypisane oczekiwane rezultaty w wyniku realizacji Programu.

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie wieloaspektowego wsparcia rodzinom przejawiającym trudności z wypełnianiem swoich podstawowych funkcji.

- Udzielenie wsparcia finansowego oraz rzeczowej rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej.
- Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy oraz poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.

Lp.	Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	GOPS.	Liczba rodzin, objętych pomocą społeczną, korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego itp.
2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	GOPS.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z Programu.
3.	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów o charakterze socjalnym oraz naukowym.	UG, GOPS.	Liczba stypendiów naukowych i sportowych dla dzieci i młodzieży, liczba stypendiów socjalnych.
4.	Udzielanie wsparcia w ramach ustawy „Za Życiem”.	GOPS.	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie.
5.	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	GOPS, GKRPA, PIK, PCPR, PPP, placówki oświatowe.	Liczba osób korzystających z poradnictwa, liczba podmiotów udzielających wsparcia.
6.	Świadczenie pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	GOPS.	Liczba rodzin objętych wsparciem.
7.	Świadczenie pracy socjalnej przez pracowników GOPS.	GOPS.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.

8.	Wdrażanie projektów/ programów socjalnych na rzecz rodzin zgodnie z rozpoznanymi potrzebami.	GOPS.	Liczba zrealizowanych projektów, liczba osób objętych projektami.
9.	Udzielanie rodzinom dodatków mieszkaniowych i energetycznych.	UG, GOPS	Liczba rodzin korzystających z dodatków.
10.	Organizowanie szkoleń/ warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów.

Cel operacyjny nr 2

Usprawnienie kompetencji rodzicielskich.

- Rozwój działań służących wspieraniu rodzin i ich integracji.
- Wzmocnienie kompetencji rodziców w zakresie opiekuńczym i wychowawczym.
- Włączanie rodzin wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem do aktywnego życia społeczności lokalnej.

Lp.	Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Zapewnienie odpowiedniej liczby zatrudnionych asystentów rodziny do aktualnego zapotrzebowania, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	GOPS.	Liczba asystentów rodziny, liczba rodzin objętych pomocą asystentów rodziny.
2.	Współorganizowanie dla rodziców warsztatów w zakresie wzmocnienia kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich, np. w formie szkoły dla rodziców lub projektów finansowanych ze środków zewnętrznych.	UG, placówki oświatowe, GKRPA, GOPS, PES, PPP.	Liczba uczestników warsztatów, liczba zorganizowanych warsztatów.
3.	Popularyzowanie działalności rodzin wspierających oraz zachęcanie rodzin w Gminie do podejmowania tej roli.	GOPS, PCPR.	Liczba rodzin objętych wsparciem, liczba funkcjonujących rodzin wspierających.

4.	Współorganizowanie wydarzeń/ imprez integrujących rodziny oraz promujących zdrowy tryb życia.	UG, placówki oświatowe, GKRPA, GOPS, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne, PES.	Liczba zorganizowanych wydarzeń, liczba uczestników wydarzeń/imprez.
5.	Prowadzenie aktywizacji społeczno-zawodowej dla rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.	GOPS, PUP, PES.	Liczba osób objętych aktywizacją społeczno-zawodową.

Cel operacyjny nr 3

Wsparcie potrzeb dzieci i młodzieży oraz zapewnienie im równych szans rozwoju.

- Rozwój i optymalizacja środowiskowych form wsparcia dla dzieci i młodzieży.
- Propagowanie działań profilaktycznych, które wspomagają w rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, zgodnych z rozpoznanymi potrzebami.	Placówki oświatowe, GKRPA, UG, instytucje kulturalne i sportowo-rekreacyjne, PES.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, liczba dostępnych zajęć.
2.	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU związanych z tematyką uzależnień chemicznych i behawioralnych oraz zjawiskiem przemocy.	Placówki oświatowe, GKRPA, PES, zewnętrzne podmioty szkoleniowe/ edukacyjne.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.
3.	Realizacja warsztatów/ programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, GKRPA, GOPS, PES.	Liczba przeprowadzonych warsztatów/programów, liczba uczestników.
4.	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy.	UG, GKRPA, PES.	Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówki wsparcia dziennego.

5.	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży.	GKRPA, placówki oświatowe.	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku z programem profilaktycznym.

Cel operacyjny nr 4

Zwiększenie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wsparcia dla rodzin.

- Kooperacja międzyinstytucjonalna i międzysektorowa w zakresie wsparcia rodzin w sytuacjach kryzysowych.
- Rozwój systemu pieczy zastępczej.
- Zwiększenie przepływu informacji na temat form wsparcia na rzecz rodzin.

Lp.	Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach poprawy swojej sytuacji.	placówki oświatowe, GKRPA, GOPS, PIK, UG, ZI, PCPR.	Liczba rozpowszechnionych informacji.
2.	Wspieranie organizacyjne i administracyjne podmiotów ekonomii społecznej, prowadzących działalność w obszarze wsparcia rodziny.	GOPS, UG, PES.	Liczba podjętych działań wspierających organizacyjnie i administracyjnie organizacje pozarządowe.
3	Stałe monitorowanie i systematyczna ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	GOPS, PCPR.	Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
4	Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	GOPS, PCPR.	Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych, liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.
5	Zapewnienie wsparcia rodzinom, którym ograniczono władzę rodzicielską oraz prowadzenie pracy z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	GOPS.	Liczba rodzin, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Grabica na lata 2024-2026 są mieszkańcy gminy Grabica, szczególnie rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program skierowany jest także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz rodzin oraz dzieci i młodzieży.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Grabica na lata 2024-2026 finansowane będą z następujących źródeł:

- środków własnych Gminy,
- środków finansowych z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

IX. EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu powinny opierać się na:

1. Ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. Ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. Opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć jedną bądź kilka technik badawczych, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Grabica na lata 2024-2026 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabicy. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Koordynatorem Programu i jednocześnie instytucją wiodącą przy jego realizacji będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabicy, a bezpośredni nadzór nad realizacją Programu sprawować będzie Kierownik GOPS w Gminie. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

X. BIBLIOGRAFIA

1. Cudak S., Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce 2007.
2. <https://bdl.stat.gov.pl/>.
3. Kawula S., Brągiel J., Janke A., Pedagogika rodziny, Toruń 1999.
4. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021-2023.
5. Raport o stanie gminy Grabica za rok 2023.
6. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2021 rok.
7. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 i 2023 rok.
8. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodzin w Gminie Grabica za lata 2021-2023.
9. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021-2023 r.
10. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).
11. Żebrowski J., Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001.
12. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodzin w Gminie Grabica za lata 2021-2023.

XI. SPIS WYKRESÓW I TABEL

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023	8
Wykres 2. Powody udzielania świadczeń w 2023 roku według liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.....	9
Wykres 3. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2021-2023	10
Wykres 4. Odpłatność za pobyt dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2021-2023.....	12
Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w gminie Grabica na przestrzeni lat 2021-2023.....	14

SPIS TABEL

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej	5
Tabela 2. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2023 roku	9
Tabela 3. Dane dotyczące asystentury rodziny w gminie Grabica na przestrzeni lat 2021-2023	11
Tabela 4. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2021-2023	11
Tabela 5. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy oraz świadczenie niepieniężne w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” oraz kwota świadczeń w latach 2021-2023....	13
Tabela 6. Liczba rodzin objętych opieką kuratora w latach 2021-2023	14
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2021-2023	17
Tabela 8. Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty" przez poszczególne podmioty oraz zakończonych procedur w latach 2021-2023.....	18